

HVAD?	HVORDAN?	HVORFOR?
Sædskitte	Dyrk ikke hvede efter hvede på let sandjord.	Risikoen for angreb af goldfodsyge er stor ved kontinuerlig dyrkning af vinterhvede på de lettere jordtyper. Angreb af goldfodsyge kan være årsag til store udbyttetab. Bejdsning med Latitude har nogen effekt.
	Undgå majs som forfrugt.	Risikoen for angreb af Fusarium og dermed dannelsen af fusariumtoksiner i vinterhvede øges ved forfrugt majs.
	Overvej mere vårsæd, hvis du har store problemer med at bekæmpe græsukrudt.	Vårafgrøder sanerer græsukrudt. De fleste arter har begrænset fremspiring om foråret og har ingen eller begrænset frøkast.
Sortsvalg	Vælg så vidt muligt sorter med god resistens mod gulrust, meldug og Septoria.	Se sorterens modtagelighed på SortInfo.dk . Ved sortsvalg skal der ikke kun tages hensyn til modtagelighed. Sortsvalg er tit et kompromis, og det er nødvendigt også at tage hensyn til udbytte, vinterfasthed, foderværdi, afsætningsmuligheder m.m. Sortsblandinger nedsætter risikoen for svampeangreb, såfremt sorterne har god resistens.
Såsæd	Anvend indkøbt eller egen rensset såsæd af høj kvalitet.	Ved brug af egen udsæd renses kornet, så ukrudtsfrø frarenses, og kun de store kerner udsås. Udsæden bejdses kun, såfremt en bejdsbehovsanalyse har vist, at bejdsning er nødvendig. Husk at betale forædlerafgift ved brug af egen udsæd, som er en forudsætning for at frembringe nye højtydende sorter, der har god resistens og andre ønskede egenskaber. Se sortsejere.dk
Stubbearbejdning	Udfør kun stubbearbejdning, når der er problemer med gold hejre eller snegle.	Urørt stub i så lang tid som muligt giver størst "dødelighed" for både frø af græsukrudt og de fleste andre ukrudts- og spildfrø.
	Er der gold hejre, foretages en overlig stubbearbejdning (maksimalt 4-5 cm's dybde).	Gold hejre spirer i mørke (de går ikke i spirehvile). Derfor bidrager en overfladisk harvning til, at en større andel af frøene kan spire umiddelbart efter høst. Det er kun tilladt at stubbearbejde forud for etablering af vinterafgrøder.
	Er der på lerjord risiko for snegleangreb foretages en overlig stubbearbejdning (maksimalt 4-5 cm's dybde).	Stubbearbejdningen forstyrrer sneglene, reducerer fødemængden og udtørre dem. Størst effekt opnås under tørre forhold. Risikoen for snegleangreb på lerjord er 5 gange højere ved forfrugt raps end ved forfrugt korn. Grubbesåning øger risikoen for angreb.
Pløjning	Vær opmærksom på, at pløjning ved forfrugt hvede reducerer angrebet af hvedebladplet og Fusarium.	Ved dyrkning af hvede efter hvede i kombination med reduceret jordbearbejdning øges risikoen for angreb af hvedebladplet og fusarium og dermed fusariumtoksiner grundet smitte fra planterester af hvede.
	Vær opmærksom på, at pløjning ved megen vintersæd reducerer problemerne med græsukrudt.	Frø af græsser mister forholdsvis hurtigt spireevnen, når de ligger i jorden. Ved pløjning får en mindre del af frøene spiremulighed.

HVAD?	HVORDAN?	HVORFOR?
Såtidspunkt	Så første års hvede og marker uden særlige ukrudtsproblemer først.	Tidlig såning øger fremspiringen af ukrudt og ikke mindst græsukrudt om efteråret.
	Marker med meget græsukrudt sås så sent som muligt.	Udsættelse af såtidspunktet giver generelt mindre fremspiring af ukrudt.
	Anden års hvede sås sidst af hensyn til risiko for goldfodsyge.	Risikoen for goldfodsyge er større i anden års hvede og ved tidlig såning.
	Vær opmærksom på, at tidlig såning fremmer havrerødsot.	Tidlig såning øger risikoen for angreb af havrerødsot. Dette skyldes, at bladlusene vil søge til de først etablerede vintersædsmarker, og at bladlusene har længere tid til at overføre viruset.
	Vær opmærksom på, at sen såning øger risikoen for skader af snegle.	Ved sen såning har hveden svært ved at "vokse fra" snegleangreb.
Såbed	Etablér et godt, jævnt og ensartet såbed.	Et ensartet såbed med passende størrelse af knolde giver mest sikker effekt af ukrudtsmidler med jordefekt. Snegle bliver også hæmmet. Jævne marker minimerer også bomvariationen ved sprøjtning, og dermed opnås en mere ensartet dosering.
	Tilstræb ensartet sådybde tilpasset forholdene.	Ensartet sådybde giver ensartet fremspiring og dermed god konkurrenceevne mod ukrudt. Ved at øge sådybden fra 2 cm til de normale 4 cm blev snegleangrebet reduceret med ca. 70 pct. Placering af kernerne på fugtig bund i såbedet giver en mere sikker fremspiring.
	Opdag eventuelle snegleangreb i tide.	Snegle er kun et muligt problem på lerjord. Effekten af sneglemidler er kun god, når angreb opdages i tide. Udsæt derfor sneglefælder efter såning, hvis der er risiko for snegleangreb.
Udsædsmængde	Tilpas udsædsmængden efter såtidspunkt.	En stor udsædsmængde øger risikoen for lejesæd, men styrker konkurrenceevnen over for ukrudt. Øget udsædsmængde kan være aktuel ved et meget højt ukrudtstryk.
	Øg udsædsmængden ved forekomst af resistent agerrævehale eller problemer med væselhale.	Øg udsædsmængden med 25-50 pct., så undertrykkelsen af resistente agerrævehale og væselhale bliver størst mulig. Vårafgrøder vil dog være mest effektivt. Øget udsædsmængde vil øge behovet for vækstregulering.
	Iså eventuelt ekstra udsæd på stive lerpletter.	For at sikre en ensartet etablering kan det være nødvendigt at harve ekstra forud for såning af områder med højt lerindhold, og der kan være behov for at øge udsædsmængden.
Planlæg indkøb af ukrudtsmidler	Indkøb ukrudtsmidler ud fra tidligere års kendskab til markernes ukrudtsbestand.	Bekæmpelse af ukrudt bør ske ud fra tidligere års erfaringer suppleret med justeringer i forhold til årets iagttagelser. Særlig græsukrudt er svært at genkende i de tidligere udviklingsstadier, hvor den kemiske bekæmpelse er optimal og kan ske med de laveste doser.

HVAD?	HVORDAN?	HVORFOR?
Ukrudt efterår	Følg fremspiringen og foretag eventuelle justeringer af middelvalg og dosis ud fra en forventning om ukrudtsbestanden.	På det optimale sprøjtetidspunkt er det ikke muligt at vurdere mængden af ukrudt, der vil spire frem, så beslutning om middelvalg må ske på basis af kendskab til markens ukrudtsflora. Dosis kan justeres i forhold til såtidspunkt, idet sen såning giver en betydelig mindre fremspiring af ukrudt.
	Bekæmp ukrudt med jordmidler, så snart sprøjtesporene kan ses.	Det optimale tidspunkt for bekæmpelse af ukrudt i vintersæd er under ukrudtets fremspiring, dvs. i afgrødens stadium 10-11.
	Anvend bladmidler på småt ukrudt under gode vækstforhold.	Effekt af bladmidler er størst på ukrudtets kimbladstadium.
	Tilpas dosis efter ukrudtets størrelse og sprøjteforhold.	Hvis det optimale sprøjtetidspunkt forpasses, er det nødvendigt at øge doseringen. Fugtige forhold er optimalt for virkning af jordmidler, men erfaringsvis virker de også tilfredsstillende om efteråret, hvis sprøjtningen udføres under tørre forhold.
	Begræns anvendelsen af ALS-hæmmere om efteråret til situationer, hvor de er det bedste alternativ.	Bekæmpelse af agerrævehale og eventuelt store bestande af italiensk rajgræs er situationer, hvor anvendelse af sulfonylureamidler, som er ALS-hæmmere, vil være mere effektive end andre løsninger.
	Bekæmp ukrudt ved morgensprøjtning.	De fleste ukrudtsmidler virker bedst ved morgensprøjtning.
	Afsæt et usprøjtet vindue til hjælp ved vurdering af effekt.	Et usprøjtet vindue giver mulighed for både at vurdere effekten af den sprøjtning, der er udført i marken og at få et 'snapshot' af markens ukrudtsflora.
Bladlus efterår	Følg udviklingen af bladlus i registreringsnettet www.LandbrugsInfo.dk/regnet . Bekæmp ved fund af mange bladlus eller i risikomarker ved varsling.	Bladlus kan overføre viruset havrerødsot. Det kan være vanskeligt at registrere forekomsten af bladlus. Størst risiko i marker, der er tidligt såede (før 15. september) i de mest milde områder af landet (sydlige og kystnære områder).
	Afsæt et usprøjtet vindue til hjælp ved vurdering af effekt.	Risikovurderingen i forbindelse med sprøjtning mod bladlus om efteråret er blandt andet baseret på erfaringer med angreb.
Indkøb af planteværnsmidler	Ud fra kendskab til sorterens modtagelighed og ukrudtsbestanden indkøbes midler til forårs- og sommerperioden.	Jo mere effektive midler, jo lavere dosis kan anvendes.
Ukrudt forår	Gå markerne igennem sidst i marts og vurder behovet for forårsopfølgning mod ukrudt. Vurdér, om rand- eller pletbehandling er tilstrækkeligt, eksempelvis mod burrenerre.	Ukrudtsbekæmpelsen i foråret bør ske ud fra observationer i marken. Herved kan behov vurderes og bekæmpelse ske med mest optimale middelvalg og lavest mulig dosis. Den nødvendige effekt vurderes i forhold til sædskifte og behov for at undgå opformering af ukrudt forud for de efterfølgende afgrøder.
	Fastlæg den nødvendige dosis med Planteværn Online, effekttabeller eller anden viden om midlernes styrke og svage sider.	Planteværn Online, effekttabeller og behovsbestemte anbefalinger er hjælpeværktøjer til at målrette ukrudtsbekæmpelsen i forhold til middel og nødvendig dosering.
	Brug ikke ALS-hæmmere mod græsukrudt, hvis der er anvendt ALS-hæmmere om efteråret.	Undgå, at der udvikles resistens over for ALS-hæmmere ved at skifte mellem midler med forskellig virkemekanisme.
	Bekæmp flyvehavre ifølge lovgivning.	

HVAD?	HVORDAN?	HVORFOR?
Vækstregulering	Vækstregulér kun, hvis afgrøden er usædvanlig kraftigt udviklet, eller der dyrkes en meget blødstrået sort.	Følgende forhold øger risikoen for lejesæd: tidlig såning, stor udsædsmængde, mild vinter og tidlig tildeling af kvælstof på én gang. En målrettet dyrkningsstrategi med hensyn til sortsvalg, udsædsmængde og kvælstoftilførsel er et mere effektivt middel mod lejesæd end kemisk vækstregulering.
	Afsæt et usprøjtet vindue til hjælp ved vurdering af effekt.	
Sygdomme	Følg udviklingen af svampesygdomme i registreringsnettet www.LandbrugsInfo.dk/regnet	I registreringsnettet indberettes udviklingen af svampesygdomme i forskellige sorter i alle egne af Danmark.
	Begynd at føre tilsyn med markerne, når de første angreb viser sig i registreringsnettet, eller der varsles.	Bekæmpelse af svampesygdommene bør ske ud fra observationer i marken. Anvend evt. Planteværn Online.
	Tjek bekæmpelsestærsklerne for meldug, gulrust, brunrust og Septoria og afgør, om der skal udføres en, to eller tre svampesprøjtninger.	Se bekæmpelsestærsklerne på LandbrugsInfo.
	Tilpas strategi og dosis efter sorter og nedbørsforhold.	Sorter med forskellig resistens kræver forskellig behandling.
	Afsæt et usprøjtet vindue til hjælp ved vurdering af effekt.	
Skadedyr	Følg udviklingen af bladlus i registreringsnettet www.LandbrugsInfo.dk/regnet	I registreringsnettet indberettes udviklingen af bladlus i alle egne i Danmark.
	Begynd at føre tilsyn med markerne, når de første angreb af bladlus viser sig i registreringsnettet, eller der varsles.	Bekæmpelse af bladlus bør ske ud fra observationer i marken. Anvend evt. Planteværn Online.
	Tjek bekæmpelsestærsklerne for bladlus og afgør behov.	Bekæmpelsestærsklerne ses bl.a. på LandbrugsInfo.
	Anvend ved behov kvart til halv dosis.	Anvendelse af kvart til halv dosis giver størst nettomerudbytte.
	Afsæt et usprøjtet vindue til hjælp ved vurdering af effekt.	
Rodukrudt	Følg, ved megen hvede i sædskiftet, flyvningen af hvedegalmyg i registreringsnettet www.landbrugsinfo.dk/regnet eller via feromonfælder i egen mark.	Behovet for bekæmpelse kan vurderes ud fra fangster i feromonfælder. Bekæmpelsestærsklerne ses på LandbrugsInfo.
	Undersøg om sorten er resistent mod hvedegalmyg.	Bekæmpelse af hvedegalmyg er ikke aktuel i resistente sorter.
	Bekæmp tidsler, padderokke, svinemælk under strækning.	Størst effekt ved bekæmpelse af rodukrudt opnås, når planterne sender saftstrømmen nedad.
	Anvend en høj vandmængde og en lav kørehastighed.	Der skal minimum anvendes 200 liter vand pr. ha ved bekæmpelse af tidsler ved konventionel sprøjteteknik.
Kvik før høst	Bekæmp kvik med glyphosat 2-3 uger før høst.	Før høst af korn er kvik meget følsom over for glyphosatmidler, fordi kvikken har en stor bladmasse i forhold til mængden af underjordiske udløbere.

HVAD?	HVORDAN?	HVORFOR?
Ukrudtskort før høst	Opdatér ukrudtskort.	Gå markerne igennem og notér på markkort, i lommebog el. lign, hvis der er ukrudtsarter, som ikke er bekæmpet tilfredsstillende eller er nye på arealet. Kortlæg især græsser. Kortlæg også flyvehavre og rodukrudt (padderokke, tidsler).
Biodiversitet	Notér de arter, der forekommer i sprøjtevinduer og vurdér effekten af ukrudtsbekæmpelsen. Anlæg eventuelt usprøjtede randzoner.	Hvis du vil fremme leveduligheder for insekter i randen af marken, kan du lukke for sprøjten ved ukrudtsbehandling og insektbehandling i en randzone på 4-6 meters bredde, ikke nødvendigvis det samme sted hvert år. I vinterhvede kan det være i den supplerende forårssprøjtning mod ukrudt.

KONTAKT

Poul Henning Petersen, landskonsulent
 SEGES Planter & Miljø
 php@seges.dk
 +45 8740 5443 / +45 2010 2297

